

Refraktor Reinfeldera-Repsolda należy do zbiorów Działu Historii Astronomii Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku. Dziewiętnastowieczne teleskopy wyróżniają się na tle kolekcji, która składa się głównie z instrumentów optycznych do obserwacji astronomicznych i naziemnych. Oprócz nich ważną część zbiorów stanowią rekonstrukcje instrumentów astronomicznych Mikołaja Kopernika. Wykonał je dla nowopowstałego w 1948 roku Muzeum dr Tadeusz Przytkowski. Inne ciekawe eksponaty to rekonstrukcje lunet, używanych na początku XVII w. przez Jezuitów z Kalisza do obserwacji plam słonecznych, instrumenty geodezyjne, cyrkle, zegary słoneczne.

Ponadto w zbiorach Działu znajduje się niewielka kolekcja meteorytów. Wspomniane wyżej dziewiętnastowieczne teleskopy to oprócz refraktora Reinfeldera-Repsolda: luneta marki Sender, wyprodukowana ok. 1900 roku. Instrument przejściowy Bambergera przekazany przez Uniwersytet Wrocławski oraz teleskop zakupiony od spadkobierców dr Kazimierza Kordylewskiego. Warto również wspomnieć o kamerze do obserwacji sztucznych satelitów ziemi, wykonanej na Politechnice Warszawskiej w 1969 r.

Refraktor Reinfeldera-Repsolda znajduje się w kolekcji Muzeum od 1984 roku, kiedy został przekazany przez Instytut Astronomiczny Uniwersytetu Wrocławskiego. Teleskop wyprodukowano przed 1883 rokiem, w niemieckiej firmie Repsold & Söhne z Hamburga i wyposażono pierwotnie w obiektyw o średnicy 245 mm monachijskiej firmy Reinfelder&Hertel. Zakupiony w 1883 roku do prywatnego obserwatorium astronomicznego w Białkowie (powiat Wołowski, 70 km od Wrocławia) przez Leo Wuczycyńskiego (Wuzikowski, Wutschowsky, Wutshihowski), w 1932 roku refraktor stał się własnością Uniwersytetu Wrocławskiego, gdy placówka w Białkowie została filią Uniwersyteckiego Obserwatorium Astronomicznego. We wrześniu 1945 roku okazało się, że cała optyka instrumentu zaginęła.¹ Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku otrzymało teleskop wyposażony w obiektyw firmy Carl Zeiss Jena. Przez 25 lat był on prezentowany na sali wystawowej, stanowiąc ozdobę ekspozycji „Lunety i lunetki”.

REFRAKTOR REINFELDERA-REPSOLDA

Na teleskop składają się: luneta o średnicy obiektywu 25 cm, kolumna wyposażona w mechanizm prowadzący za ruchem dziennym nieba firmy Carl Zeiss Jena, montaż paralaktyczny, szukacz, dwa pokręta do aretowania lunety, dwie śruby mikrometryczne do wykonywania ruchów drobnych w rektascensji i deklinacji.



Muzeum
Mikołaja Kopernika
we Fromborku



Instytucja
Samorządu Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Zadanie dofinansowano
ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego.

Od czasu wyprodukowania instrument nie był remontowany. Obecnie jest poddawany konserwacji na Wydziale Fizyki i Astronomii Uniwersytetu Wrocławskiego, w warsztatach Instytutu Astronomicznego.

Refraktor po latach odzyska swoją dawną świetność i funkcję. Będzie to drugi tego typu teleskop działający w Polsce. W Obserwatorium Uniwersytetu Wrocławskiego od 130 lat służy obserwacjom podobny teleskop Clarka-Repsolda. Obecnie używany jest on do obserwacji obiektów rozciągłych (komety, mgławice, gromady kuliste). Służy także do szkolenia studentów i pokazów nieba, wykorzystywany jest również czasami do obserwacji słońca.²

Odnowiony i uruchomiony instrument w przyszłości zostanie ustawiony w Obserwatorium Astronomicznym Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku. Istniejące od 1986 roku obserwatorium na Górze Żurawiej zostanie rozbudowane w „Park Astronomiczny Muzeum Mikołaja Kopernika”. Koncepcja rozbudowy obiektu oparta jest na założeniu, że przybierze on formę skansenu astronomicznego, w którym zwiedzający będą mogli zapoznać się ze sposobami prowadzenia obserwacji nieba od czasów Kopernika do współczesności. W parku będą prezentowane: kopie instrumentów obserwacyjnych Kopernika, kopie XVII-wiecznych lunet używanych przez Jezuitów z Kalisza do obserwacji plam na Słońcu, teleskopy XIX-wieczne, instrument przejściowy oraz kamera do obserwacji sztucznych satelitów Ziemi.

Teleskop Reinfeldera-Repsolda stanie się jedną z głównych atrakcji „Parku Astronomicznego Muzeum Mikołaja Kopernika”.

¹ Więcej na temat historii tego i innych instrumentów astronomicznych Uniwersytetu Wrocławskiego w: J. Włodarczyk, Instrumenty astronomiczne Uniwersytetu Wrocławskiego: XVIII-XIX w., Kwartalnik Historii Nauki i Techniki, R. XLVII, 2002, nr 3, s. 75-92.

² R. Falewicz, Refraktor Clarka-Repsolda (dostęp: www.astro.uni.wroc.pl/helio/helio_clark_repsold.html).

